

» in extrema maris ; » id est, ut spe habitem in finem sæculi, « Etenim illuc manus tua deducet me, et perducet me dextera tua ¹. Exime me de inimicis meis, quoniam ad te confugi, Domine. »

XVII. « Doce me ut faciam voluntatem tuam ; quoniam tu es Deus meus ². » O confessio, o præscriptio ! « Quoniam tu es, inquit, Deus meus. » Ad alium curram refici, si ab alio factus sum. Tu es totum meum ; « Quia tu es Deus meus. » Patrem quæram propter hæreditatem ? « Tu es Deus meus, » non solum dator hæreditatis, sed ipsa hæreditas : « Dominus pars hæreditatis meæ ³. » Dominum quæram propter redemptionem ? « Tu es Deus meus. » Patronum quæram propter liberationem ? « Tu es Deus meus. » Postremo creatus recreari cupio ? « Tu es Deus meus, » qui Creator meus, qui creasti me per Verbum tuum, et recreasti me per Verbum. Sed creasti me per Verbum Deum manentem apud te ; recreasti per Verbum carnem factum propter nos. « Doce ergo me ut faciam voluntatem tuam ; quoniam tu es Deus meus. » Si non me docueris, faciam voluntatem meam, et deseret me Deus meus. « Doce me ut faciam voluntatem tuam ; quoniam tu es Deus meus. Doce me. » Non enim tu es Deus meus, et ego ero magister meus. Videte quemadmodum gratia commendetur. Hoc tenete, hoc imbibite, hoc vobis de corde nullus excutiat : ne habeatis zelum Dei, sed non secundum scientiam : ne ignorantes Dei justitiam, et vestram volentes constituere ⁴, justitiæ Dei non sitis subjecti. Verba certe Apostoli agnoscitis. Dicite ergo ista : « Doce me ut faciam voluntatem tuam ; quoniam tu es Deus meus. »

XVIII. « Spiritus tuus bonus, » non meus malus : « Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam. » Quia

¹ Psal. cxxxviii, 7-10. — ² Id. cxlii, 10. — ³ Id. xv, 5. — ⁴ Rom. x, 2.

spiritus meus malus deduxit me in terram perversam. Et quid ego merui ? Quæ mea opera bona sine tuo adiutorio computantur, unde impetrarem dignusque essem deduci a Spiritu tuo in terram rectam ? Quæ opera mea, vel quæ merita mea ? « Propter nomen tuum, Domine, vivificabis me. » Attendite ergo, quantum potestis, gratiæ commendationem, qua gratis salvi facti estis. « Propter nomen tuum, Domine, vivificabis me. Non nobis, Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam ¹. Propter nomen tuum, Domine, vivificabis me : in tua justitia, » non in mea ; non quia ego merui, sed quia tu misereris. Nam si meum ostendere meritum, nihil abs te mererer, nisi supplicium. Avulsisti merita mea, inseruisti dona tua. « Propter nomen tuum, Domine, vivificabis me : in tua justitia educes de tribulatione animam meam : et in tua misericordia ad interitum deduces inimicos meos. Et perdes omnes tribulantes animam meam ; quoniam servus tuus sum ego ². »

ENARRATIO

IN PSALMUM CXLIII.

Sermo ad plebem.

I. PSALMI hujus titulus brevis est numero verborum, sed gravis pondere mysteriorum. « Ipsi David ad Goliath ³. » Prælium hoc factum tempore Patrum nostrorum, de Scripturis sanctis recollit mecum Charitas Vestra. Cum

¹ Psal. cxiii, 1. — ² Id. cxlii, 12. — ³ Id. cxliii, 1.

enim adversus populum Dei alienigenæ dimicarent, provocavit unus unum, Goliath David: in quo certamine voluntas Dei pro cuiusque partis victoria probaretur. Sed quid de victoria satagimus, quando provocantem provocatumque cernamus? Provocavit impietas pietatem, provocavit superbia humilitatem, postremo provocavit diabolus Christum. Quid miramini diabolum victum? Ille erat grandis statura corporis: iste autem statura parvus, fide magnus. Accepit arma bellica sanctus David, ut adversus Goliath procederet. Hæc arma per ætatem, et parvam, ut diximus, staturam corporis, portare non valuit. Abiecit onerantia, non adjuvantia: accepit quinque lapides de flumine, et posuit in vase pastoralis. His armatus corporaliter, nomine autem Dei spiritaliter, processit, et vicit¹. » Hoc quidem ille David: sed mysteria perscrutemur. Proposueramus enim titulum istum brevem numero verborum, sed gravem pondere mysteriorum. Veniat in mentem apostolica illa sententia, « Omnia hæc in figura contingebant in illis²: » ne impudenter videamur quærere aliquid absconditum, ubi possit dici totum sine mysterii profunditate simpliciter dictum. Habemus ergo auctoritatem facientem nos intentos ad quærendum, vigilantes ad investigandum, devotos ad audiendum, fideles ad credendum, impigros ad faciendum. In David Christus: sed sicut soletis intelligere eruditi in schola ejus, Christus caput et corpus: Non ergo sic audiat aliquid ex persona Christi, quasi ad vos non pertineat, qui estis membra Christi. Hoc tanquam fundamento posito, videte quæ sequantur.

II. Nostis multis sacramentis visibilibus et corporalibus oneratum esse populum primum, circumcisione, negotioso illo quodam sacerdotio, et templo figuris pleno, multi-

¹ 1 Reg. xvii, 4. — ² 1 Cor. x, 11.

plicibus holocaustorum sacrificiorumque generibus. Hæc David noster tanquam arma prementia, non adjuvantia, posuit. « Si enim data esset Lex, quæ posset vivificare, » vere ex Lege esset justitia. » Ut quid ergo Lex? Sequitur: « Sed conclusit Scriptura omnia sub peccato, ut promissio ex fide Jesu Christi daretur credentibus¹. » Denique iste David, scilicet Christus caput et corpus, tempore revelationis novi Testamenti, tempore insinuandæ et commendandæ gratiæ Dei, quid fecit? Arma posuit, quinque lapides tulit²: arma, ut diximus, onerantia posuit; ergo sacramenta Legis, sacramenta illa Legis, quæ non sunt imposita Gentibus, posuit, quæ non observamus. Meministis enim quanta in veteri Lege legamus, et non observemus, sed tamen ad aliquam significationem præmissa et proposita intelligamus: non ut abiciamus Legem Dei, sed ut sacramenta promittentia, impleta promissione non celebremus. Quod enim promittebant, venit. Gratia enim Novi Testamenti in Lege velabatur, in Evangelio revelatur. Velum removimus, quod velabatur agnovimus: agnovimus autem in gratia Domini nostri Jesu Christi, capitis et Salvatoris nostri, qui pro nobis crucifixus est; quo crucifixo etiam velum templi conscissum est³. » Denique arma ille posuit, tanquam onera sacramentorum veteris Legis; et ipsam Legem accepit. Quinque enim lapides quinque libros Moysi significant. Tulit ergo illos quinque lapides de flumine. Nostis quid sit fluvius. Labitur enim mortale sæculum, et præterfluit quidquid venit in mundum. Erant ergo in flumine; tanquam in populo illo primo, lapides; illic erant inutiles, vacabant, nihil proderant, transibant super fluvios, Quid fecit David, ut Lex ipsa utilis esset? Accepit gratiam. Lex enim sine gra-

¹ Gal. iii, 21, 22. — ² 1 Reg. xvii, 39, 40. — ³ Matth. xxvii, 51.

tia impleri non potest. « Plenitudo enim legis charitas¹. » Et unde ista charitas? Vide si non ex gratia. « Charitas, » inquit, Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctum, qui datus est nobis². » Quia ergo gratia fecit impleri Legem, significatur autem gratia lacte: hoc enim est in carne gratuitum, ubi mater non quærit accipere, sed satagit dare; hoc mater gratis dat, et contristatur si desit qui accipiat: quomodo ergo ostendit David Legem sine gratia operari non posse, nisi cum illos lapides quinque, quibus significabatur Lex in libris quinque, conjungere volens gratiæ, posuit in vase pastoralis, quo lac mulgere consueverat? His armatus, gratia utique armatus, et ideo præsumens non de se, sed de Domino suo, processit adversus Goliath superbum, se jactantem, de se præsumentem. Tulit unum lapidem, jecit; inimicum in fronte percussit, cecidit ex eo loco corporis, ubi signum Christi non habuit. Hoc quoque licet attendas: Quinque lapides posuit, unum misit. Libri quinque lecti sunt, sed unitas vicit. « Plenitudo enim Legis, ut paulo ante commemoravimus, charitas. » Et Apostolus ait, « Suffe- » rentes invicem in dilectione, studentes servare unitatem » spiritus in vinculo pacis³. » Deinde illo percusso atque dejecto, gladium ejus abstulit, et inde caput illi abscidit. Et hoc fecit noster David, deiecit diabolum de suis: quando autem credunt magni ejus, quos ille in manu habebat, et de quibus cæteras animas trucidabat, convertunt linguas suas contra diabolum; et sic Goliath de gladio suo caput inciditur. Mysterium tituli pro temporis brevitate tractavimus, videamus quid habeat ipse Psalmus.

III. « Benedictus Dominus Deus meus, qui docet manus meas in prælium, digitos meos ad bellum⁴. » Vox

¹ Rom. xiii, 10. — ² Id. v, 5. — ³ Ephes. iv, 2, 3. — ⁴ Psal. cxliiii, 1.

nostra est, si corpus Christi nos sumus. Benedicamus Dominum Deum nostrum, « Qui docet manus nostras in » prælium, digitos nostros ad bellum. » Repetitio sententiæ videtur: quod est, « Manus nostras in prælium; » hoc est, « Digitos nostros ad bellum. » An aliquid interest inter manus et digitos? Digitis utique operantur et manus. Non itaque absurde accipimus digitos pro manibus positos. Verumtamen in digitis agnoscimus divisionem operationis, et tamen radicem unitatis. Vide illam gratiam: dicit Apostolus, « Alii quidem per Spiritum da- » tur sermo sapientiæ, alii sermo scientiæ secundum eum- » dem Spiritum, alii fides in eodem Spiritu, alii dona- » tiones curationum in uno Spiritu, alii genera lingua- » rum, alii prophetia, alii dijudicatio spirituum. Omnia » autem hæc operatur unus atque idem Spiritus, dividens » propria unicuique prout vult¹. Alii illud, alii hoc, » divisiones sunt operationis. » Omnia hæc operatur unus atque idem Spiritus: radix est unitatis. His ergo digitis pugnat corpus Christi, procedens in bellum, procedens in prælium.

IV. Jam præliorum et bellorum genera commemorare fortasse longum est, et gerere facilius quam explicare. Habemus unum bellum quod commemorat Apostolus: « Non est vobis colluctatio adversus carnem et sanguinem², » id est, adversus homines a quibus videmini pati molestias, non adversus ipsos pugnatis: « Sed adversus » principes et potestates et rectores mundi. » Et ne intelligeres mundi, cœli et terræ, ostendit quid diceret; « Tenebrarum, inquit, harum. » Mundi scilicet, non qui per ipsum factus est; quia, « Et mundus per eum » factus est³: » sed mundi qui eum non cognovit; quia, « Et mundus eum non cognovit. » Hæc tenebræ non sunt

¹ 1 Cor. xii, 8. — ² Ephes. vi, 12. — ³ Joan. i, 10.

natura : sed voluntate. Anima enim per semetipsam non lucet : quia humiliter et veraciter cantat. « Tu illuminabis » lucernam meam, Domine; Deus meus illumina tenebras » meas¹. » Et, « Apud te, inquit, fons vitæ; in lumine tuo » videbimus lumen : non in lumine nostro, sed in lumine » tuo². » Nam et oculi nostri lumina vocantur : et tamen lux extrinsecus si desit, etiam sani et patentes, in tenebris remanebunt. Ergo bellum gerimus adversus rectores tenebrarum harum, rectores scilicet infidelium, diabolum et angelos ejus, rectores gladii ejus, de quo pugnat diabolum adversus fideles. Sed quomodo Goliæ prostrato tollitur gladius, ut ipsi Goliæ caput de gladio suo amputetur³ : » ita cum credunt ipsi infideles, dicitur eis, « Fuistis aliquando tenebræ, nunc autem lux in Domino⁴. » Pugnastis de manu Goliæ, jam in manu Christi tollite caput Goliæ.

V. Hoc unum prælium : alterum autem unicuique in se ipso. Modo genus hoc belli ex apostolica Epistola legebatur : « Caro concupiscit adversus spiritum, et spiritus » adversus carnem, ut non ea quæ vultis, faciatis⁵. » Et hoc grave bellum, et quod est molestius, internum. In quo bello si sit quisque victor, illos quos non videt inimicos, continuo superabit. Non enim tentat diabolum vel angeli ejus, nisi quod in te carnale dominatur. Nam quomodo vincimus illos hostes, quos non videmus, nisi quia carnales interiores motus nostros sentimus? Cum his configimus, et illos percutimus. In amore pecuniæ dominatur avaritia; dominanti tibi avaritiæ diabolum forinsecus lucrum cum fraude proponit. Plerumque enim ad lucrum non pervenis, nisi fraudem feceris. Proponit ergo ille forinsecus avaritiæ tuæ, quam intus non vicisti, quam

¹ Psal. xvii, 29. — ² Id. xxxv, 10. — ³ 1 Reg. xvii, 51. — ⁴ Ephes. v, 8. — ⁵ Gal. v, 17.

non domuisti, quam non tibi subjecisti; proponit tanquam athletæ suo malus agonotheta fraudem et lucrum, opus et præmium : Fac, et tolle. Tu autem si calcas avaritiam, si tibi interius non dominatur, quam sentiens vincis, nam diabolum insidiantem non sentis : si ergo edomuisti avaritiam, attendis alterum proponentem opus et præmium. Quid ille proposuit? Fraudem et lucrum. Quid iste proponit? Innocentiam et coronam. Fac et tolle, et ille dicit, et iste. Jam tu præliator interior, si non es victus avaritia, sed victor avaritiæ; illum attendis, hunc vincis. Discernis enim utrumque, et dicis : Hic video opus et præmium, illic autem escam, et laqueum. Neque enim aliquid dicis in te, quod non pertineat ad te. Etenim ex peccato divisus es adversum te. Trahis concupiscentiæ propaginem et traducem mortis : habes contra quod pugnes in te, habes quod expugnes in te. Sed habes quem invocet, ut pugnantem adjuvet te, et vincentem coronet te, qui non existentem fecit te.

VI. Quomodo, inquis, vincam? Ecce ipse Apostolus difficillimum prælium proponit, et quam laboriosum sit aut forte insuperabile, si non intelligo, ipse ostendit. « Caro, inquit, concupiscit adversus spiritum, et spiritus » adversus carnem, ut non ea quæ vultis, faciatis¹. » Quomodo me jubet vincere, cum ille dicat, « Ut non ea quæ » vultis, faciatis? » Quæris quomodo? Attende ad gratiam vasis pastoralis, lapidem de flumine in exceptorio lactis pone. Ecce et ego tibi dico, imo tibi ipsa veritas dicit : Prorsus non facis quod vis, pugnante carne adversus spiritum tuum. Si ad istam pugnam de te præsumis, admonendus es, ne frustra audieris, « Exultate Deo adjutori » nostro². » Si enim per te impleres totum, non esset necessarius adjutor. Rursus si tu ipse tua voluntate ni-

¹ Gal. v, 17. — ² Psal. lxxx, 2.

hil ageres, non vocaretur adjutor: adjutor enim aliquid agentem adjuvat. Denique cum dixisset, « Caro concu- » piscit adversus spiritum, et spiritus adversus carnem, » ut non ea quæ vultis, faciatis; » et proposuisset te ante te, veluti deficientem te in te, continuo misit ad adjutorem: « Quod si spiritu ducimini, non adhuc estis sub » Lege. » Qui enim sub Lege est, non implet Legem, sed premitur a Lege: sicut ille David sub armis erat. Ergo si spiritu duceris, vide quis te adjuvabit, ut impleas quod velis. Adjutor tuus, susceptor tuus, spes tua, qui docet manus tuas in prælium, et digitos tuos ad bellum. « Manifesta enim sunt, inquit, opera carnis, quæ » sunt fornicationes, immunditiæ, idolorum servitus, » luxuria, veneficia, contentiones, inimicitiae, ebrietates, » comessiones, et his similia; quæ prædico vobis, sicut » prædixi, quoniam qui talia agunt, regnum Dei non pos- » sidebunt¹. » Non qui adversus talia conflagunt, sed qui talia agunt. Cum enim conflagis, aliud est opus; cum vincis, aliud opus est; cum pacem et requiem habes, aliud opus est. Hæc dum exemplis demonstro paucis, advertite. Suggestur aliquod lucrum, delectat; habet fraudem, sed magnum est lucrum; delectat, non consentis; pugnam vide; adhuc suadet, adhuc instatur, adhuc deliberatur: ergo qui pugnat, periclitatur. Vidimus pugnam, cætera videamus. Contempsit justitiam, ut fraudem faceret; victus est: contempsit lucrum, ut justitiæ serviret; vicit. In his tribus, victum doleo, pugnantem metuo, victori congaudeo. Sed etiam ille qui vicit, numquid omnino egit in se, ut prorsus eum pecunia non attentet, aut nihil in eo excitet delectationis, quamvis superabilis, quamvis contemptibilis, quamvis non solum cui non consentiat, sed eum qua nec pugnare dignetur? Inest tamen aliqua de-

¹ Gal. v, 17-19.

lectationis titillatio. Ista titillatio, et ille hostis jam nec pugnat, nec regnat: inest tamen, et quasi moratur in carne mortali, quod non erit. Ducetur enim totum in victoriam, sed postea: modo autem, « Corpus quidem » mortuum est, propter peccatum; » et ideo eidem corpori inest peccatum, etsi non regnat peccatum: « Spiri- » tus autem vita est propter justitiam. Si autem qui sus- » citavit Christum a mortuis, habitat in vobis; qui suscitavit » Christum a mortuis, vivificabit et mortalia corpora ves- » tra, propter inhabitantem Spiritum ejus in vobis¹. » Ibi jam nec quod pugnet erit, nec quod titillet: totum cedit in pace. Non enim contraria natura contra aliam naturam pugnat, sed tanquam in domo maritus et uxor. Si adversus se dissentiant, molestus et periculosus labor; si maritus vincatur et uxor dominetur, pax perversa: si autem uxor marito dominanti subjiciatur, pax recta: non tamen aliud ex alia natura, quia ex homine facta mulier viro. Caro tua, conjux tua, famula tua; quodlibet deputa, opus est ut subjicias: etsi pugnas, ut prosit pugna. Hoc enim expedit, inferius subjici superiori: ut et ille qui sibi subjici vult quod est inferius se, subjiciatur superiori se. Agnosce ordinem, quære pacem. Tu Deo, tibi caro. Quid justius? quid pulchrius? Tu majori, minor tibi: servi tu ei qui fecit te, ut tibi serviat quod factum est propter te. Non enim hunc ordinem novimus, neque hunc ordinem commendamus, Tibi caro et Tu Deo: sed, Tu Deo, et Tibi caro. Si autem contemnis Tu Deo, nunquam efficies ut Tibi caro. Qui non obtemperas Domino, torqueris a servo. Numquid si non prius Tu Deo, ut deinde Tibi caro, poteris dicere hæc verba, « Benedictus Dominus Deus » meus, qui docet manus meas in prælium, et digitos » meos ad bellum? » Præliari vis indoctus, damnaberis

¹ Rom. viii, 10 et seq.

victus. Primo ergo te subdas Deo, deinde illo docente te et adjuvante praelieris, et dicas, « Qui docet manus meas » in praelium, et digitos meos ad bellum. »

VII. Et cum praeliaris, quia dum praeliaris, periclitaris, dic quæ sequuntur, in praeliandi periculo constitutus. « Misericordia mea. » Non vincar. Quid est hoc, « Misericordia mea¹? » Præbes mihi misericordiam, et in me existis misericors; an donasti mihi ut et ipse sim misericors? De nulla enim re sic vincitur inimicus, quam cum misericordes sumus. Omnino parat calumnias ad iudicium et non potest falsa objicere, quia non est apud quem. Si enim apud hominem iudicem nobiscum ageret, posset eum mentiendo fallere, et nos gravare criminationibus falsis: quia vero apud talem iudicem causa nostra cum illo est, qui falli non potest: ideo ambit ut ad peccatum seducat, ut habeat vera quæ objiciat. Et ubi forte aliquibus ejus fraudibus succumbit humana fragilitas, sequatur in confessione opus humilitatis, exerceatur in operibus misericordiae et pietatis. Omnia delentur, cum ex vero corde et plena fiducia dicimus illi qui videt, « Dimitte nobis, sicut » et nos dimittimus². » Dic toto corde, dic tota fiducia, dic securus, Dimitte nobis, sicut et nos dimittimus; aut noli dimittere, si non dimittimus. Quod etsi non dixeris, Noli dimittere, si non dimittimus: prorsus non dimittit, si non dimittimus. Neque enim ut tu sis impunitus peccator, erit ille mendax promissor. Vis, inquit, ut dimittam? Dimitte. Est aliud opus misericordiae: Vis ut dem? Da. Uno loco positum est in Evangelio « Dimitte, et dimittetur vobis; date, et dabitur vobis³. » Aliquid, inquit, contra te teneo, aliquid et tu contra alterum tenes: dimitte, et dimitto. Aliquid petis a me, aliquid petit alter a te: da, et do. Et quæ dimittit, quæ dat? nonne cha-

¹ Psal. cxliii, 2. — ² Matth. vi, 12. — ³ Luc. vi, 37.

ritas? « Et unde charitas nisi per Spiritum sanctum qui » datus est nobis¹? » Si ergo per opera misericordiae nos- ter vincitur inimicus, et opera misericordiae habere non possemus, nisi charitatem haberemus; charitas autem nobis nulla esset, nisi per Spiritum sanctum acciperemus: ille docet manus nostras in praelium, et digitos nostros ad bellum; illi recte dicimus, « Misericordia mea, » a quo habemus etiam ut misericordes simus. « Iudicium » enim sine misericordia illi, qui non fecit misericordiam². »

VIII. Parva putatis opera misericordiae? Libet et de his aliquid dicere. Attendite primo istam sententiam de sancta Scriptura depromptam, quam modo commemoravi. « Iudicium enim sine misericordia illi, qui non fecit misericordiam: » Sine misericordia iudicabitur, qui misericordiam non fecit antequam iudicaretur. Quid deinde? quid sequitur? « Superexaltat autem misericordia iudicio. » Quid est hoc, fratres, « Superexaltat misericordia iudicio? » Superponitur misericordia iudicio: in quo inventum fuerit opus misericordiae, etsi habuerit aliquid forte in iudicio quo puniatur, tanquam unda misericordiae peccati ignis extinguitur. « Superexaltat enim misericordia iudicio. » Quid autem, et cum talibus subvenit, et cum tales liberat, et cum talibus ignoscit, injustus est Deus? Absit. Et ibi justus est. Non ei tollit misericordia justitiam, nec justitia misericordiam. Vide enim si non justus est: Dimitte³, et dimitto, da, et do. Vide si non justus est: « In qua mensura mensi fueritis, in ea remetietur vobis⁴. » Ad hoc enim, In qua mensura. Non enim mensura ejusdem generis est: sed ad hoc eadem mensura, Ignosce, et ignosco. Est apud te mensura veniæ dandæ, invenies apud me mensuram veniæ accipiendæ: est apud te mensuram tri-

¹ Rom. v, 5. — ² Jacob, ii, 13. — ³ Luc. vi, 37. — ⁴ Matth. vii, 2.

buendi quod habes, invenies apud me mensuram accipiendi quod non habes.

IX. « Misericordia mea, et refugium meum, susceptor » meus et erutor meus. » Multum laborat præliator hic, tenens concupiscentem adversus spiritum carnem. Tene quod tenes. Tunc erit plene quod vis, cum absorpta fuerit mors in victoriam : quando resuscitatum mortale hoc corpus transfertur in habitudinem angelicam, et in coelestem subvolat qualitatem. « Mortui, inquit, in » Christo resurgent primi, deinde et nos viventes qui » reliqui sumus, in adventu Domini simul rapiemur cum » illis in nubibus obviam Christo in aëra, et sic semper » cum Domino erimus¹. » Ibi absorbebitur mors in victoriam. Ibi dicetur : « Ubi est, mors, contentio tua? ubi » est mors, aculeus tuus²? » Non enim relinquetur, nec in animo, nec in corpore, quod rebellet adversus amorem Dei. Plena victoria, plena pax. De hac nobis præliantibus dicitur : « Venite, filii, audite me, timorem Domini » docebo vos³. » In prælio estis, in contentione confli- gitis : et tamen quamdam requiem desideratis. « Quis est » homo qui vult vitam, et diligit videre dies bonos⁴? » Quis est qui non dicat : Ego? Ibi vita, ibi dies boni, ubi nihil concupiscit adversus spiritum : ubi non dicitur : Pugna ; sed, Gaude. Sed quis est qui hos dies velit? Omnis homo certe dicit : Ego. Audi quid sequitur. Video quia laboras, video quia in pugna, in periculo diversaris : audi quid sequitur ; docet manus in prælium, digitos in bellum. « Contine linguam tuam a malo, et labia tua » ne loquantur dolum ; declina a malo, et fac bonum⁵. » Quomodo enim poteris facere bonum, nisi declinaveris a malo? Quid quæro ut vestias, quando adhuc expolias?

¹ I Thess. iv, 15, 16. — ² I Cor. xv, 54, 55. — ³ Psal. xxii, 12. — ⁴ Ibid. 13. — ⁵ Ibid. 14, 15.

Quid quæro ut dones, quando adhuc rapis? « Declina a » malo, et fac bonum. » Non sub te ploret primo pauper, ut gaudeat de te pauper. « Declina a malo ; et fac » bonum. » Qua mercede? Nam modo pugnans. « Quære » pacem, et sequere eam. » Disce, dic, « Misericordia » mea et refugium meum, susceptor meus et erutor » meus, protector meus. Susceptor, » ne cadam ; « Eru- » tor, » ne hæream ; « Protector, » ne feriar. « Protec- » tor meus, et in ipso speravi. » In his omnibus, in toto labore meo, in omnibus præliis meis, in omnibus difficultatibus meis in ipso speravi. « Qui subdit populum » meum sub me. » Ecce caput nostrum loquitur nobiscum.

X. « Domine, quid est homo, quoniam innotuisti ei¹? » Totum quod est, hoc est, « Quoniam innotuisti ei. Quid » est homo, quoniam innotuisti ei ; aut filius hominis, » quoniam æstimas eum? » Æstimas eum, tanti facis, tanti pendis : ordinas, nosti sub quo ponas, supra quid ponas. Æstimatio enim est, quanti pretii sit quidque. Quanti æstimavit hominem, qui pro eo Unici sanguinem fudit? « Quid est homo, quoniam innotuisti ei? » Cui, quis innotuisti? Quid est « Filius hominis, quoniam æstimas » eum? » Quoniam tanti eum pendis, tanti eum æstimas, pretiosum quiddam esse ostendis. Non enim Deus sic æstimat hominem, quomodo homo æstimat hominem : quando invenit servum venalem, carius emit equum, quam hominem. Ille quanti te æstimet vide, ut possis dicere : « Si » Deus pro nobis, quis contra nos? » Et quanti te æstimavit, « Qui Filio proprio non pepercit, sed pro nobis » omnibus tradidit eum? Quomodo non et cum illo omnia nobis donavit²? » Qui hanc annonam dedit pugnantibus, quid servat vincenti? « Ego sum, inquit, panis vi-

¹ Psal. cxliii, 3. — ² Rom. viii, 31, 32.

» vivus, qui de caelo descendi¹. » Hæc est annona præliantium, de horreis invecta dominicis, unde pascuntur Angeli: quia, « Panem Angelorum manducavit homo². » Post prælia vero et hanc annonam quid servat? quid dabit victoribus, nisi quod in alio Psalmo dicitur: « Unam » petii a Domino, hanc requiram, ut inhabitem in domo » Domini per omnes dies vitæ meæ; ut contempler delectationem Domini, et protegar templum ejus³? Quid est » homo, quoniam innotuisti ei, aut filius hominis, quoniam » niam æstimas eum?⁴ »

XI. « Homo vanitati similis factus est⁴: » et tamen innotuisti ei, et æstimas eum. « Homo vanitati similis factus » est. » Cui vanitati? Temporibus præterlabentibus et præterfluentibus. Vanitas enim ista dicitur in comparatione semper manentis et nunquam deficientis veritatis. Nam et ista creatura est loci sui. « Implevit enim Deus » terram, sicut scriptum est, bonis suis⁵. » Quid est, suis? Sibi congruentibus. Sed hæc omnia terrena, volatica, transitoria, si comparentur illi veritati, ubi dictum est: « Ego sum qui sum⁶: » totum hoc quod transit, vanitas dicitur. Evanescit enim per tempus, tanquam in auras fumus. Et quid dicam amplius, quam id quod Apostolus Jacobus dixit, volens homines superbos ad humilitatem redigere? « Quæ est enim, inquit, vita vestra? Vapor est » ad modicum apparens, deinceps exterminabitur⁷. » Ergo, « Homo vanitati similis factus est. » Peccando « Vanitati similis factus est. » Nam quando est primum conditus, veritati similis factus est: sed quia peccavit, quia recepit digna, « vanitati similis factus est. Pro iniquitate » enim erudisti hominem, dixit in alio Psalmo, et tabescere fecisti sicut araneam animam ejus⁸. » Inde et hoc,

¹ Joan. vi, 41. — ² Psal. lxxvii, 25. — ³ Id. xvi, 4. — ⁴ Id. cxliii, 4. — ⁵ Eccli. xvi, 30. — ⁶ Exod. iii, 14. — ⁷ Jacob. iv, 15. — ⁸ Psal. xxxviii, 12.

« Homo vanitati similis factus est. » Ibi quid ait? « Ecce » veteres posuisti dies meos¹. » Hic quid ait? « Dies ejus » sicut umbra prætereunt. » Attendat sibi homo in diebus umbræ suæ, ut faciat aliquid dignum desideratæ lucis suæ: et si in noctis umbra est, quærat diem. Dies enim hujus vanitatis, cognoscenti homini, dies est tribulationis; sive aliqua incommoditate et aliqua molestia noceat nobis, sive aliqua prosperitate mundus arrideat, totum timendum et gemendum est; « Quoniam tentatio est vita » humana super terram². » Unde dicitur: « Tota die » contristatus ambulabam³. » Solatiis opus habemus, et quidquid nobis nunc exhibet Deus, cum prospere exhibet, non est gaudium beatorum, sed consolatio miserorum. Itaque agat aliquid, inquam, homo dignum desiderata luce in istis diebus umbræ suæ, et in nocte inquirat Deum, sicut scriptum est: « In die tribulationis meæ » Deum exquisivi manibus meis nocte coram eo, et non » sum deceptus⁴. » Quam dicit diem tribulationis, nisi quam dicit et noctem? Manibus meis nocte coram eo. Adhuc in nocte sumus, et ad prophetiæ lucernam vigilamus. Aliquid promissum est, quod adhuc expectatur: sed quid ait apostolus Petrus? « Habemus certiore » pheticum sermonem, cui benefacitis intendentes » quam lucernæ lucenti in obscuro loco, donec dies » luceat, et lucifer oriatur in cordibus vestris⁵: » ipse dies, præmium nostrum ibi est. « Mane exaudies vocem » meam, mane astabo tibi, et contemplabor⁶. » Ergo operare, quamvis in nocte, manibus tuis, id est, bonis operibus inquire Deum, antequam veniat dies ille qui te lætificet, ne veniat qui te mœstificet. Vide enim quam securus opereris, quia non desereris ab illo quem quæ-

¹ Psal. xxxviii, 6. — ² Job. vii, 1. — ³ Psal. xxxvii, 7. — ⁴ Id. lxxvi, 3. — ⁵ 2 Petr. i, 19. — ⁶ Psal. v, 5.